

Hot och våld

December 2023

Välkommen!

Agenda

- Vad är hot och våld?
- Att förebygga hot och våld
- Att hantera situationer med hot och våld
- Att tänka på efteråt
- När och hur får jag som lärare ingripa?
- Tips och stöd

Skolan ska vara en trygg plats

*"Läraryrket är **inte** att jämföra med den typ av yrken där man måste vara beredd på att mötas av visst våld, hot eller ofredande och alltså ha en bättre mental beredskap inför detta än andra. Skolan är tvärtom en plats där **både lärare och elever ska kunna känna sig trygga**".*

Hovrätten för västra Sverige i en dom från juli 2012

Gruppdiskussion

- Upplever du att antalet situationer med hot och våld har ökat?
- Vilka förklaringar ser du i så fall?

Vad är hot och våld?

Hotfull situation

Hot om våld

Verbalt våld

Fysiskt våld

Cybervåld

Sexuella trakasserier

Trakasserier

Ekonomiskt våld

Att förebygga hot och våld

Systematiskt säkerhetsarbete i skola och förskola

Från Skolverket

Våld och hot i arbetsmiljön

- Arbetsgivaren ska utreda vilka risker det finns med arbetet
- Hur riskerna kan motverkas.
- **Särskilda säkerhetsrutiner skall finnas** för arbete som kan medföra risk för våld eller hot om våld. Rutinerna skall hållas aktuella och följas upp fortlöpande. Rutinerna skall vara kända av alla arbetstagare som kan bli berörda av riskerna.

Våld och hot
arbetsmiljön

AFS 1993:2

Krav på arbetsgivaren

Checklista

1. Risker-var och vilka?
2. Agera
3. Utbildning
4. Lokaler
5. Snabb hjälp
6. Larm
7. Dokumentation
8. Hjälp efteråt

Riskkällor

- Ensamarbete
- Bristande kunskap och erfarenhet både inom sitt yrkesområde och om bemötande och konflikter
- Stress, tidsbrist, för hög arbetsbelastning
- Riskområden eller platser
- Kvälls- eller nattarbete

Gruppdiskussion

Vilka risker finns på din/er arbetsplats?

Har ni rutiner för att hantera situationer med hot och våld som är väl kända för all personal?

Organisatorisk och social arbetsmiljö

11 § Arbetsgivaren ska vidta åtgärder för att motverka att arbetsuppgifter och arbetssituationer som är starkt psykiskt påfrestande leder till ohälsa hos arbetstagarna.

Organisatorisk
och social
arbetsmiljö -
OSA

AFS 2015:4

OSA

Så gör andra

Rektorn som tar hand om föräldrarnas skäll

19 september 2017 • Lästid: 2 min

Till personalen accepterar vi enbart hövliga samtal. Det är skolledaren Mikael Lindbergs budskap till elevernas föräldrar. Den som är arg och behöver skälla på någon får ringa till rektorn. Samtal och mejl kan annars bli ett arbetsmiljöproblem för pedagogerna.

Var förberedda-inte räd

- Prata igenom olika situationer.
- Gå igenom era rutiner så de är välkända och uppdaterade.
- Öva olika scenarier tex genom rollspel.

Att hantera situationer med hot och våld

Lugna situationen

- Placera dig smart
- Hantera dig själv
- Lyssna
- Kommuniera
- Ha lösningsfokus
- Ta hjälp

Om situationen eskalerar

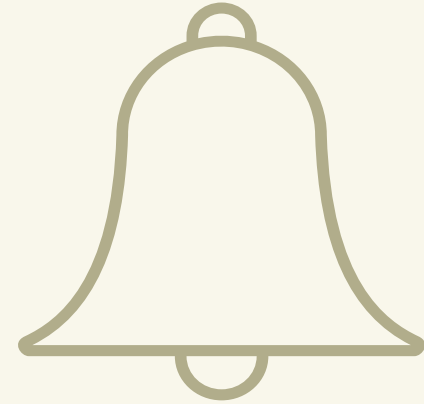
- Avled personen – om det är möjligt kan du vinna tid och lugna situationen, t.ex. genom att byta fokus och ställa en fråga.
- Om det uppstår fara för egen och andras säkerhet behöver du agera utifrån det och vidta åtgärder.
- Samtala med en kollega om vad som är bäst att göra i situationen.
- Lämna situationen om det är fara för din egen eller andras säkerhet.
- Sök skydd.

RÄDDA

VARNA

LARMA

- Inrymning
- Utrymning
- Utestängning

Att tänka på efter en situation med hot och våld

Tänk på att

- Kontakta chef
- Kontakta skyddsombud
- Kontakta sjukvården vid behov
- Dokumentera händelserna t.ex. genom att ta skriva ned och ta kort. Finns det vittnen?
- Prata igenom händelsen med varandra. Finns det behov av professionellt samtalsstöd av tex företagshälsovård?
- Lämna aldrig den drabbade ensam.
- Utvärdera händelserna och era rutiner.

?

**Polisanmäla
eller inte?**

Polisanmäl brott

- Polisanmäl om du blir utsatt för hot eller våld. Polisanmälan gör du antingen på polisstation eller genom att ringa 114 14.
- Det är bra om det finns en rutin för detta på skolan.

”

Dom om hot mot tjänsteman

En vårdnadshavare hotade en lärare i sin **myndighetsutövning** via mejl och sms efter beslut av läraren, med stöd av biträdande rektor, att en ordningsstörande elev fick lämna klassrummet.

Försök att påverka åtgärder som vidtas inom ramen för myndighetsutövningen kan alltså leda till att gärningsperson döms för hot mot tjänsteman.

**Hovrätten över Skåne och
Blekinge november 2018**

Anmäl alltid

Tillbud – OJ

- En ”nästanolycka”.
- Något händer som hade kunnat orsaka sjukdom, skada eller hälsobesvär.
- Exempel: en elev som i affekt kastar en stol, men missar och eleven lugnar sedan ner sig.

Olycksfall – AJ

- Något händer som leder till skada fysiskt eller psykiskt.
- Kan innebära sjukfrånvaro eller vårdkontakt.
- Exempel: Stolen träffar dig och skadar dig fysiskt. Händelsen kan även skada dig psykiskt.
- Anmäl även arbetsskada till AFA försäkring
- Allvarliga händelser ska anmälas till arbetsmiljöverket.

Orosanmälan

- Till socialtjänsten
- Det är din oro du anmäler
- Skyldighet enligt lag –
Socialtjänstlagen 14 kap. 1§

Gruppdiskussion

- Hur ser det ut på din/er arbetsplats?
- Har ni välkända rutiner och anmäler när det inträffar händelser med hot och våld?

När och hur får jag som lärare ingripa?

Skollagen- åtgärder för att skapa trygghet och studiero

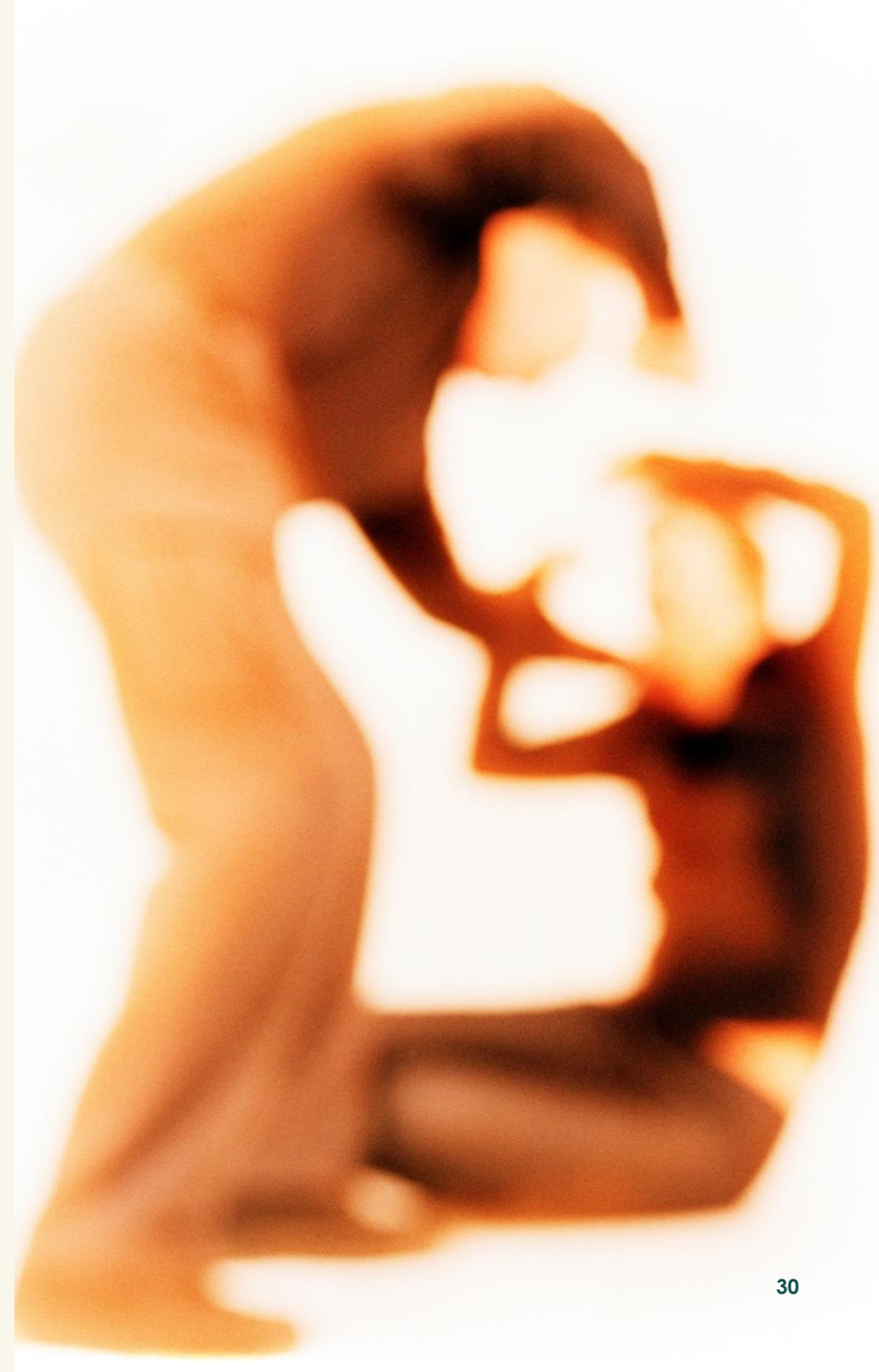
- Elevernas trygghet och studiero
- Åtgärder mot kränkande behandling

Utgå från

- Tillsynsansvar
- Beroendeställning
- Verbal tillrättavisning i första hand
- Vilka möjligheter finns det som alternativ till fysiskt ingripande?
- En åtgärd måste stå i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter

Eventuella rättsliga konsekvenser

- Brottsmål
- Anmälan till skolinspektionen-Lärarnas ansvarsnämnd
- Anmälan till Barnombudsmannen
- Arbetsrättsliga åtgärder

Stödmaterial

Använd vår webbutbildning

Sveriges Lärare

Sök In English Logga ut

Start > Kurser och aktiviteter > Kurskatalog

Råd och stöd +

Medlemskap +

Din yrkesroll +

Kurser och aktiviteter -

Kurskatalog

Kalendarium

Mina kurser

Nätverksträffar +

Om oss +

Kontakt +

Mina sidor

Förebygg hot och våld på arbetsplatsen

Hur kan skolan arbeta för en trygg grund i skolmiljön? I den här kursen får du tips på hur ni på skolan kan arbeta förebyggande

Skolan ska vara en trygg plats för både elever och lärare. Men som på alla platser där människor möts kan det uppstå situationer som kräver en extra insats.

Om kursen

I kursen Förebygg hot och våld får du veta hur ni tillsammans på skolan kan agera förebyggande mot hot och våld på arbetsplatsen. Du kommer också få verktyg för hur ni tillsammans kan skapa en tryggare arbetsvardag.

Dessutom får du tips på hur du kan agera och hur du kan få stöd, om du själv eller en kollega har utsatts för hot och våld.

Tid och genomförande

Webbutbildningen tar ca 15 minuter att genomföra, och du går den direkt i din webbläsare.

FÖREBYGGA HOT OCH VÅLD

Starta kursen nu

Den här webbutbildningen går du direkt i din webbläsare! Om du inte redan är inloggad kommer du att få en uppmaning att logga in med BankId.

Starta kursen

[Länk till utbildningen](#)

Använd sverigeslarare.se

Sveriges Lärare

  In English

Bli medlem

Start > Råd och stöd > Arbetsmiljö > Hot och våld

Råd och stöd

Anställningen

Arbetsmiljö

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Riskbedömning

Anmäl tillbud

Bad och simundervisning

Checklista arbetsmiljöproblem

Digital arbetsmiljö

Fysisk arbetsmiljö

Hot och våld

Utsatt för hot

Förebygg hot

Rehabilitering

—

+

—

+

—

Hot och våld i skolan

Lärarygget har genom åren, i rapporter och undersökningar, visat på en oacceptabel situation på alltför många skolor. Varje drabbad lärare är en för mycket.

Frågor & svar

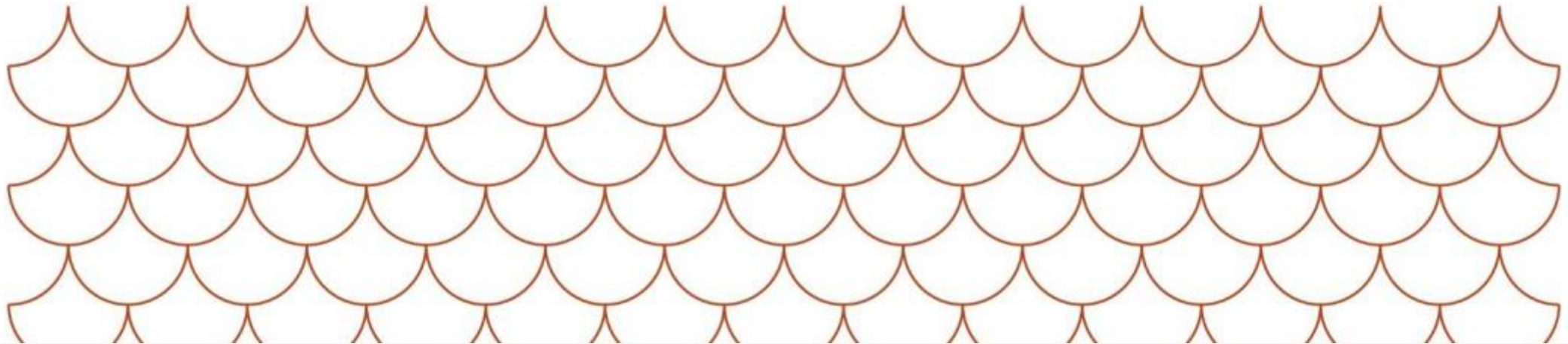
[Länk till aktuell sida](#)

Sveriges Lärare

34

Personalens befogenhet att ingripa fysiskt i skolan

Juridisk vägledning

“Säkerhetsdialogen

Stöd för att förebygga hot och våld på jobbet

[Länk till Säkerhetsdialogen](#)

Några av de centrala slutsatserna i skriften är:

- Mental förberedelse om väpnat våld i skolan och insikter om olika handlingsalternativ kan bidra till att rädda människoliv.
- För att kunna agera snabbt behöver all skolpersonal, inte bara skolledning och lärare, vara mentalt förberedda för att agera vid väpnat våld i skolan. I ett akut läge måste man ofta agera direkt eftersom det antagligen inte finns tid att rådgöra med andra.
- Ring 112 och sträva efter att underlätta polisens arbete.

Väpnat våld i skolan

– hur skolor kan agera om det händer

Skolverket

Denna vägledning handlar om skolans arbete mot våldshandlingar med stora konsekvenser.

Vägledningen vänder sig till skolledning, skolpersonal och säkerhetsansvariga och syftet är att höja medvetenhet och kunskap om åtgärder före, under och efter en händelse.

[Länk till webbsidan](https://partsradet.se/vi-erbjuder/verktyg-arbetsmaterial-och-utbildningar/hot-pa-jobbet/)

<https://partsradet.se/vi-erbjuder/verktyg-arbetsmaterial-och-utbildningar/hot-pa-jobbet/>

Sveriges Lärare

Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

cve
Center mot
våldsbejakande
extremism

VÄGLEDNING

Våldshandlingar med stora konsekvenser i skolan

En vägledning för skolledning, skolpersonal och säkerhetsansvariga

**Om du behöver vägledning,
stöd eller hjälp finns vi nära dig!**

Lärarlinjen 077-515 05 00

Checklista

1. Risker-var och vilka?
2. Agera
3. Utbildning
4. Lokaler
5. Snabb hjälp
6. Larm
7. Dokumentation
8. Hjälp efteråt

Gruppdiskussion

- Vad tar du med dig från idag i arbetet med att skapa en arbetsplats där alla känner sig trygga och säkra?
- Är det något från checklistan ni behöver arbeta med?
- Vad blir ditt/ert nästa steg?

The background is a solid teal color. Overlaid on this are white line art illustrations of hands and arms. There are four hands visible, each with fingers spread, and several long, flowing lines representing arms or sleeves that sweep across the frame. The central text 'Tack för idag!' is written in a clean, white, sans-serif font.

Tack för idag!